

השמורה החבויה-דגש על המדבר כמקום של חיים או מוות

הדרכה 1:

צמחיית מדבר

אופציה 1: משחק 'השרדות במדבר'

- כרטיסים בצבע אחד שמייצגים צמחים ובעלי חיים מדבריים עם תכונות ייחודיות (דוג-גמל, תכונה ייחודית: אגירת מים, אשל, בעל מערכת שורשים עמוקה, עקרב צהוב-בעל ארס קטלני....)
- כרטיסים בצבע אחר שמייצגים את הקשיים שיש במדבר (לדוג'-טמפרטורות גבוהות, מחסור במים, יובש, מחסור במזון..)

התלמידים צריכים לנסות להתאים בין החיה/צמח לבין הקושי שהמדבר מייצר.
כרטיס אחרון-תפוח סדום

אופציה 2: הסבר

המדבר הוא אזור שבו תנאי האקלים קשים וקיצוניים (כמו שאולי הספקתם לראות ואתם מרגישים..)
חוץ מאותנו בני האדם זה מאתגר גם את החיות והצמחים שנמצאים פה בסביבה, התנאים פה יוצרים סביבה שרק מעטים יכולים לשרוד בה, ואיך הם שורדים? באמצעות פיתוח של תכונות מיוחדות שבעצם עוזרות להם להתאים את עצמם לסיטואציה ובכך להצליח לשרוד למרות הכל.
רוצים דוגמא? ממש פה לידינו יש דוגמא מצוינת!

תפוח סדום – דוגמה לצמח מדברי

תפוח סדום -או בשמו המדעי יותר פתילת המדבר הגדולה הוא דוגמה לצמח שצמח בתנאי מדבר קשים ומציג את ההישרדות של הצמחייה המדברית. הוא גדל בעיקר באזורי מדבר חמים ונחשב לאחד הצמחים המרהיבים והחידתיים במדבר.

מאפיינים של תפוח סדום:

1. **הפרי** – פריו של תפוח סדום נראה כמו תפוח ירוק, אך הוא אינו ראוי למאכל ובפנים הוא מלא בחומר דמוי סיבים. כשהפרי נפתח, הסיבים מתפזרים ברוח ומאפשרים הפצת הזרעים.
2. **רעילות** – תפוח סדום מכיל מיץ חלבי רעיל, שבעלי חיים נמנעים ממנו. הרעילות הזו מאפשרת לצמח להגן על עצמו מפני אכילה, מה שמסייע לו לשרוד בסביבה קשה.
3. **התאמות מדבריות** – עלי הצמח גדולים ומכוסים בשכבה שעווית, מה שמפחית את איבוד המים ומסייע בהישרדות בתנאים חמים ויבשים.

רעיון נוסף שאפשר לדבר עליו-הצמח מוזכר בדיון על מה הם הצמחים הראויים להכין מהם פתילות להדלקת נר של שבת. "אין מדליקין לא בלכש ולא בחוסן ולא בכלך ולא בפתילת האידן ולא **בפתילת המדבר** ... (מסכת שבת). בסופו של דבר נפסק **שלא מדליקים בפתילת המדבר**, אבל מגניב לקחת ולהראות להם איך מכינים מזה פתילה ולחבר אלינו.

לסיכום-המדבר מציג תמונה מורכבת של חיים ומוות. מצד אחד, המדבר הוא מקום שבו תנאי האקלים הקיצוניים מונעים מגורמים רבים לשרוד – חוסר במים, טמפרטורות גבוהות ביום ונמוכות מאוד בלילה, וחוסר בצמחייה נרחבת. התנאים האלו יכולים לסמל את המוות והקושי.

אך מצד שני, המדבר הוא גם בית גידול למגוון רחב של צמחים ובעלי חיים שהתאימו את עצמם לסביבה הקשה. הצמחים המדבריים כמו תפוח סדום מייצגים את התחדשות החיים והיכולת לשרוד ולשגשג בתנאים קיצוניים. הצמחים האלה, שמתמודדים עם תנאי חיים קשים במיוחד, מראים לנו שגם בסביבה של קושי ואתר אפשר לייצר חיים, לייצר טוב

-לפעמים דווקא מתוך האתגר והקושי אנחנו מפתחים תכונות והופכים לאנשים טובים יותר, מסוגלים יותר!!